

יעקב כהן

(חתן „פרס הכבוד של ירושלים“)

יעקב כהן הוא אחד מראשי היוצרים של השירה העברית החדשה. הוא עומד כבר בעשור החמישי של יצירה פיוטית. פירותיה המכונסים עתה בכל כתביו, שיכילו עשרה כרכים, מגלים לפנינו גבולות ואפיקים של עולמות גדולים.

ראשיתו, כדרך כל בני-דורו, בלי-ריקה אינדיבידואלית. והיה זה מופת העצמה הפיוטית, שנתגלתה ברוח האומה בתקופת התחיה, שכל אותם בני-המקלה של „שירתנו הצעירה“ התמגזו להרמוניה אחת רבת-פלאים, כשכל אחד ואחד מהם בת-קולו ובת-שירתו עמו.

„הנה יעקב כהן, הרך והמשוח, היפה-פה והמעודן, הקל והמרפרף — כולו משי ורוח בוקר... טיסתו כטיסת סנונית: מלאה עקלקלות ומרי חן-חן, מתחטא הוא לפני בת שירתו, כבן יחיד, מתעלס מתוך פינוק ובוועט מרוב יופי...“ — אלה דברי ביאליק על שירתו של יעקב כהן בנצנוציה הראשונים, ודומה כי הגדרות אלו קיימות ועומדות עד היום, כשיצירתו של המשורר התעלתה אל האפיקה והדרמתיות הגדולה. כל אותה תנובה מפוארה של „פואימות דרמתיות“, מחזות ודרמות בפרוזה, משלים ודברי חזון — הקו הבולט שלה הוא התעל-סות „מרוב יופי“.

יעקב כהן הוא דמות מובהקת של סופר קלאסי בספרותנו. הוא נושא בנפשו את האידיאות הגדולות של הרוח האנושית, ההיאבקות הנצחית של יצירה-האדם ויצירה-הטבע, התנגדות והתגודדות הצדק והמוסר והחטא. הוא מתהלך בעולם השירה כ„צנא מלא“, מרהיב בשלל פירות ופרחים. באוני הקורא העברי עדיין מהדהדים צלילי-הקסם של שירתו הלירית, אשר שובבות ועליצות התי-רוננו בה ואשר היתה הימנון אדיר למנעמי-החיים. שהם „חג נצחי גדול“; ואילו עתה מושתתת יצירתו בפיוט העברי כפלטריין גדול, רם ונישא, שהרבה שפרים בו, אולמות ואכסדרות.

יעקב כהן חוצב גושים גדולים במחצבי היצירה. הפואימות הדרמטיות „ליד הפירמידות“, „בלוז“, „דוד מלך ישראל“, והמחזות מימי המקרא „יפתח“, „שלמה ובת שלמה“, „מלכת שבא“ ועוד, הם נכסי יסוד בשירה העברית, נכסי צאן ברזל.

יעקב כהן הוא רומנטיקן, איש חזון ואמונה, אשר האהבה הגדולה, החור-טנית והפילוסופית כאחת, היא יסוד מוסד להכרת עולמו ותורת נפשו. לבו נטוע בקרקע הצמיחה, הפריחה והשג-שוג, ועל אף כל הקדרות, המעיבה על העולם — הזיו והטוהר הם העיקר. ועל אף הצללים, המטילים אימה על הנפש — נפשו מתרוננת בו מתוך העגמה והעצבת:

„יחד עם עצבת

אש אהבה בי עולה ומתבהבת“.

ברכת החיים מזוגה בכוסות רבנה ותאניה. החיים והמות, האהבה והשנ-אה, השמחה והעצבות, הטוב והרע — אלו הם יסודות ההרמוניה של היקום, שאין לאחד שליטה בלעדי השני.

אידיאה זו עוברת כחוט השני על פני כל יצירתו, מאותו שיר הומאני נפלא „צפור מתה עלי“ ועד הפואימה הדרמתית „בלוז“ — אגדה על עיר קדומים, שאין המות שולט בה, ואני-שיה יוצאים אל מחוץ לגבולותיה למות את מותם.

יעקב כהן בא בסוד השירה הגדולה של העולם ומאותו „הים הגדול ורחב-הימים“ מזג בגביעיו, על פני מרחבים פרש את כנפיו ואל אפקים הרנין את צליליו העזים, הנוגים והקלילים. שיי-רתו עידוד וניחומים היא. נשת ממנה — ולבנו ירון עמנו „בחדוה תמיד“.

צ. קרול